

Evaluační praxe české rozvojové spolupráce

**PŘEDSTAVENÍ HODNOTÍCÍHO NÁSTROJE
EVALUAČNÍCH ZPRÁV**

Bc. Dominika Ďuríčková
Diplomová práce
15.6.2023

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

OBSAH PREZENTACE

- **Jak téma diplomové práce vzniklo**
- **Cíle diplomové práce / výzkumu**
- **Hodnocení evaluační praxe - jak vznikal hodnotící nástroj**
- **Obsah a použití hodnotícího nástroje**
- **Výsledky výzkumu a jejich využití**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

- **Obor: Globální migrační a rozvojová studia, katedra Sociální geografie a regionálního rozvoje, garant - prof. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.**
- **Téma - Evaluační praxe projektů české rozvojové spolupráce**
- **Vedoucí práce - Doc. RNDr. Josef Novotný, Ph.D.**
- **Konzultantka – Mgr. Barbora Latečková**

ÚVODNÍ OTÁZKY

→ Jak téma pojmut?

→ Jaké jsou dostupné zdroje a jaké informace z nich lze získat?

Jak téma pojmout?

Zhodnocení kvality výsledku evaluace a doporučení z nich vzešlých (projekty zahraniční rozvojové spolupráce v gesci MZV ČR)

- Odpovídají empirickému výzkumu?
- Spojitosti mezi provedením samotného evaluačního výzkumu a tvrzeních z něj vzešlých
- Spolehlivost výsledků evaluace vzhledem k jejich dalšímu využití

Jaké jsou dostupné zdroje a jaké informace z nich lze získat?

Evaluační zprávy - primární zdroj dat, veřejně dostupný

- Původní vzorek – 42 evaluačních zpráv, 2016-2020, ne všechny dostupné na webu MZV ČR, ne všechny přílohy k dispozici
- Kvalita evaluační zprávy x kvalita evaluačního výzkumu
- Informace, které je možné získat z evaluační zprávy?

HODNOCENÍ EVALUAČNÍ PRAXE SKRZE EVALUAČNÍ ZPRÁVY

Otázka teoretického zarámování výzkumu a praktických možností hodnocení evaluačních zpráv – od 0, bez praktických znalostí evaluací

ZDROJE:

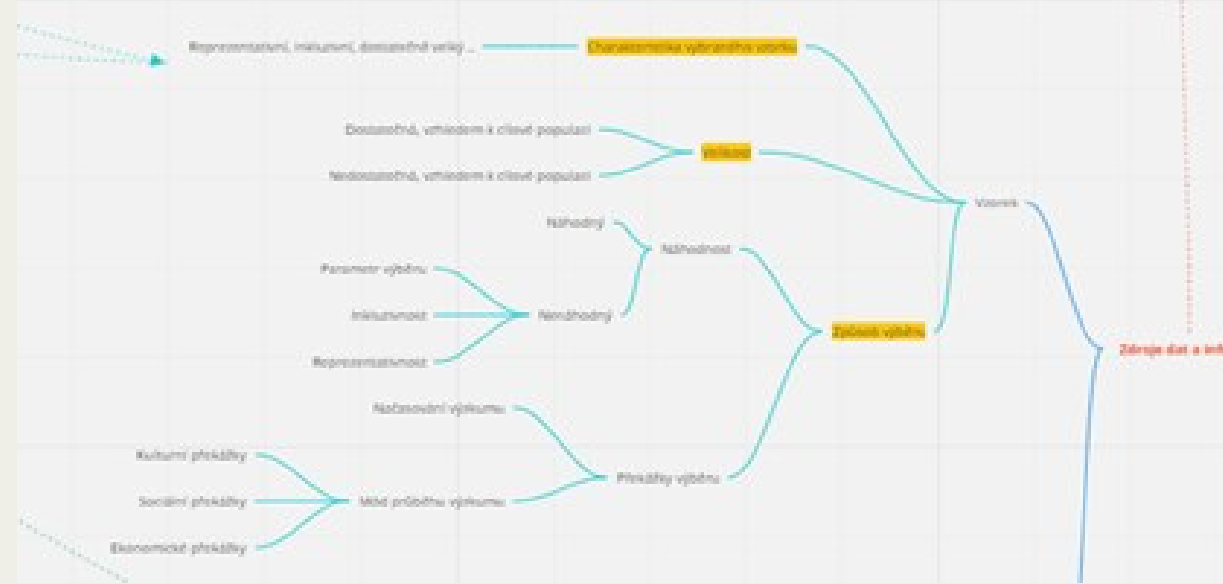
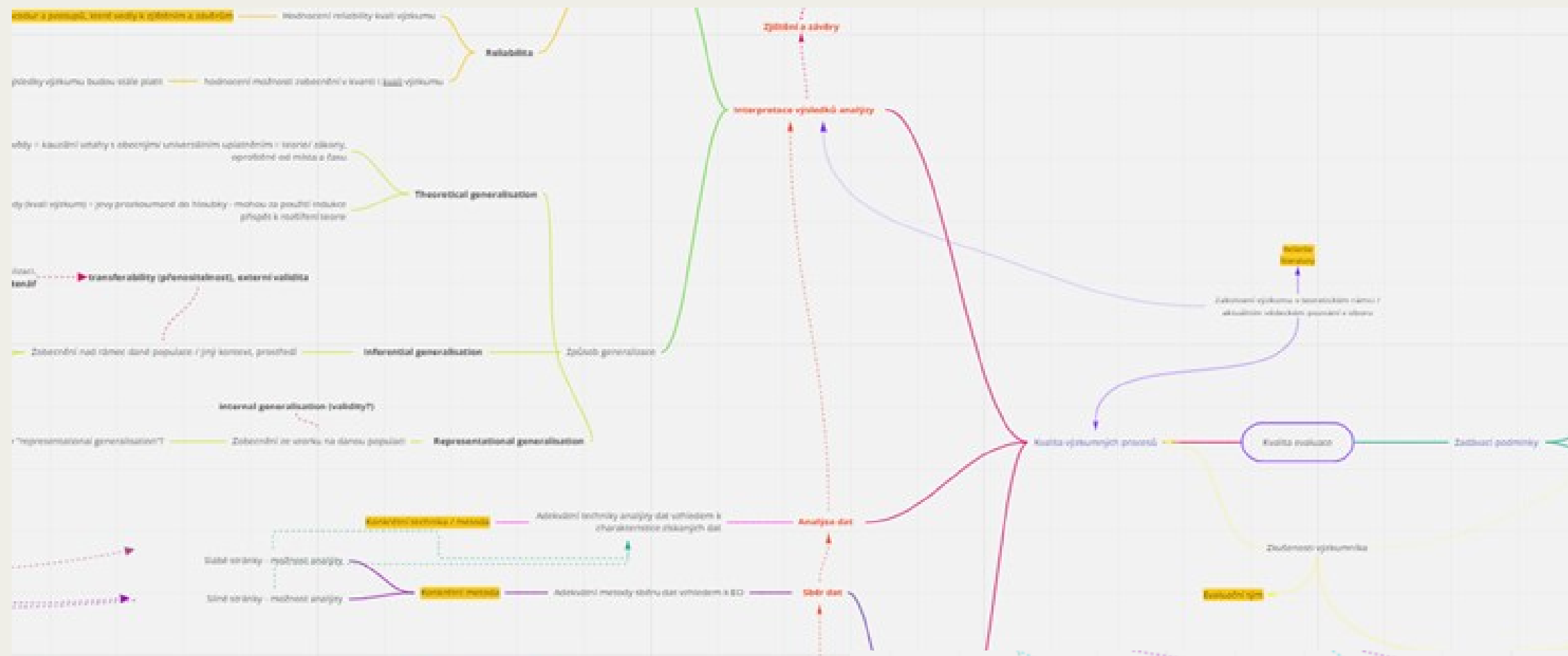
- Mertens, D. M., & Wilson, A. T. (2018). Program Evaluation Theory and Practice, Second Edition. Guilford Publications.
- Morra-Imas, L. G., Morra, L. G., & Rist, R. C. (2009). The road to results: Designing and conducting effective development evaluations. World Bank Publications.
- Drlíková, J., Novotný, T., Bystřická, J., Hruška, M., & Dvouletý, O. (2020). Průvodce evaluátora, sbírka evaluačních tipů a doporučení. Evaluační jednotka NOK, Ministerstvo pro místní rozvoj - Národní orgán pro koordinaci, Praha. www.dotaceEU.cz/evaluace
- Ritchie, J., Lewis, J., Lewis, P. of S. P. J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (2013). Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers. SAGE.

→ Výsledkem myšlenková mapa – ukotvení problematiky

→ První formulování konkrétních otázek k hodnocení evaluace dle bodů myšlenkové mapy

Myšlenková mapa - miro.com

Otázky vztahující se k designu a provedení výzkumu:

- Umožnil obecný design a postup výzkumu možnost identifikovat všechny perspektivy, nebo existovaly některé prvky, které by mohly vést k selektivnímu a neúplnému pokrytí?
- Nebyl design/vyběr vzorku předpojatý? Byl symbolicky reprezentativní vzhledem k cílové populaci a inkluzivní vzhledem ke všem známým součástí prvkům?
- Mohly přístupy proces náboru vyloučit nebo odradit určité typy lidí? Mohlo načasování nebo metoda sběru dat ovlivnit menší pravděpodobnost účasti některého typu účastníků?
- Jaké byly charakteristiky dosaženého vzorku? Byly zaznamenány nějaké známky neúčasti nebo odstoupení od účasti v rámci vzorku? Jaký to mohlo mít dopad?
- Proběhlo terénní šetření konzistentně? Bylo prostředí dostatečně přívětivé, aby umožnilo účastníkům plně vyjádřit nebo prozkoumat jejich postoje? Umožnilo dotazování dostatečnou příležitost k pokrytí relevantní plochy?
- Jak byla data zaznamenána? Jak kompletní a přesné jsou přepisy, poznámky a jiné významy dat?
- Byla analýza provedena způsobem, který byl jak komplexní, tak umožnil zobrazení analytických postupů?

VYTVOŘENÍ HODNOTÍCÍHO NÁSTROJE

Vytvoření schématu pro hodnocení evaluačních zpráv

- Na základě vypracované myšlenkové mapy a formulovaných otázek
- Na základě již existujících schémat k hodnocení evaluačních zpráv:
Western Michigan University – The Evaluation Center – Evaluation Checklists -
<https://wmich.edu/evaluation/checklists>
- Doplněno o zdroje věnující se hodnocení výzkumu => zpracováno do nového schématu relevantnímu k cílům DP

- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2008). Quality of inferences in mixed methods research: Calling for an integrative framework. *Advances in mixed methods research*, 53(7), 101–119.
- Ritchie, J., Lewis, J., Lewis, P. of S. P. J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (2013). *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. SAGE.
- Robertson, K. N., & Wingate, L. A. (2017). Checklist for program evaluation report content. Dostupné z: <http://wmich.edu/evaluation/checklists>

PRVNÍ VERZE HODNOTÍCÍHO NÁSTROJE

1. část = otázky - hodnocení jednotlivých otázek za pomoci 3 bodové škály

2. část = tabulka - umožňuje systematicky zachytit obsah zprávy

		Otázka	Forma hodnocení	1	2	3				
Design a EO	1	Je evaluovaný problém zasazen do širších teoretických rámců? Reflektuje aktuální výzkumy z daného oboru?	1-3	Není - ve zprávě není využito žádné reference	Částečně, jsou zmíněné buďto jen jiné evaluační zprávy nebo recenzované zdroje	Je - evaluace je zasazena do teoretického rámce				
	2	Jsou metody evaluace vhodné k zodpovězení EO? Odpovídá design typu EO?	1-3	Ne, evaluační design neodpovídá typu EO	Částečně odpovídá	Ano, evaluační design zcela odpovídá typu EO				
	3	Je v evaluační zprávě identifikován předmět zkoumání sledovaný teorií?								
Zdroje dat	4	Byly využity kvalitní zdroje dat?	Reference - existující výzkum	Reference - evaluační zprávy	Design evaluace (experimentální / nexperimentální / mixed-methods)	Míra, do jaké daný design odpovídá typu EO	Popis hodnocení	ANO/NE	Jakým způsobem (využití teorie změny / programové teorie?)	Poznámky
	5	Je uvedeno, proč byly dané zdroje dat využity? Jsou adekvátní k odpovědi na EO?	Zdroje dat	Seznam zdrojů/literatury	ANO/NE	ANO/NE	Poznámka	ANO / NE	Poznámka	
Vzorek	6	Existuje detailní popis vzorku - velikost a další charakteristiky?	Existuje detailní popis vzorku - velikost a další charakteristiky?		Je uvedeno zdůvodnění výběru vzorku?		Je vzorek reprezentativní vzhledem k cílové populaci? Mohlo dojít k vyloučení z evaluace některé důležité skupiny účastníků?			
		Cílová skupina	Velikost vzorku	Charakteristika vzorku	ANO / NE	Poznámka	ANO / NE	ANO / NE	Poznámka	
	7	Existuje detailní popis instrumentů, které byly použity ke sběru dat?	Existuje detailní popis instrumentů, které byly použity ke sběru dat?		Účastníci se procesu sběru dat expert v daném oboru?		Existuje popis charakteristiky nasbíraných dat? (reprezentativnost apod.)			
		Nástroje sběru dat	Sběr dat (poznámky)	ANO / NE	Poznámka	ANO / NE	Poznámka	ANO / NE	Poznámka	
Interpretace	Zjištění a závěry	Existuje detailní popis procesu analýzy dat?	Existuje detailní popis procesu analýzy dat?		Účastník se procesu analýzy dat expert v daném oboru?		Byly popsány indikátory kvality designu (metod) - validita, reliabilita, relevance? Nebo ekvivalenty pro kvalitativní data - spolehlivost, důvěryhodnost?			
		Nástroje analýzy dat	Analýza dat	ANO / NE	Poznámka	ANO / NE	Poznámka			
	Doporučení	Jsou prezentována analyzovaná data a další získaná evidence, které byly použity k vytváření odpovědí a závěrů?	Existuje popis procedur získávání odpovědí a závěrů?		Jsou interpretace (odpovědi, závěry) dobře podpořeny daty?		Jsou zjištění validována? (metoda triangulace / validace účastníků)		Jsou identifikovány vnější faktory ovlivňující výsledky evaluace?	
		ANO / NE	Poznámka	ANO / NE	Poznámka	Odkaz na zdroj informace v textu?	ANO / NE	Poznámka	Překážky / limity evaluace	Jiné
		Je vysvětleno, jak byla generována doporučení?	Navrhují konkrétní opatření pro stakeholdery, která jsou podepřena konkrétními evaluačními výsledky.		Navrhují opatření pro budoucí evaluace daného programu?					
		ANO / NE	Poznámka	Popis praktické implementace doporučení	Odkazy na evaluační zjištění v textu	ANO / NE	Poznámka			

Příliš ambiciózně nastaveno => velký počet evaluačních zpráv i zjišťovaných otázek a parametrů

Mgr. Barbora Latečková – konzultantka, studentka doktorského studia

- Redukce hodnotícího nástroje na 1. část
- Redukce počtu otázek (překryvy)
- Redukce a aktualizace vzorku na 15 zpráv, vydané od roku 2018-2022 (2 roky před covidem, 2 roky po covidu)

NOVĚ ZVOLENÁ METODA VYHODNOCENÍ ZPRÁV

Zprávy analyzuje více výzkumníků nezávisle na sobě, konečný výsledek vzniká porovnáním výsledku těchto analýz

KONEČNÁ VERZE HODNOTÍCÍHO NÁSTROJE

Sleduje 3 základní okruhy

- Design a evaluační otázky
- Data - zdroje dat, vzorek, sběr dat, analýza dat
- Interpretace - zjištění a závěry, doporučení

Vyhodnocení zpráv umožňuje najít příklady dobré a špatné praxe

Opakující se slabá místa mohou být podnětem ke změně v evaluační praxi

		Otázka	Forma hodnocení
Design a EO	1	Je evaluovaný problém zasazen do širších teoretických rámců? Reflektuje aktuální výzkumy z daného oboru?	1-3
	2	Jsou metody evaluace vhodné k zodpovězení EO? Odpovídá design typu EO?	1-3
	3	Je v evaluační zprávě identifikován předmět zkoumání, sledovaný indikátor k zodpovězení EO?	1-3

Interpretace	Zjištění a závěry	12	Jsou interpretace (zjištění, závěry) dobře podpořeny daty?	1-3
		13	Jsou zjištění validována? (metoda triangulace / validace účastníků)	1-3
		14	Jsou identifikovány vnější faktory ovlivňující výsledky evaluace?	1-3
	Doporučení	15	Navrhují konkrétní opatření pro stakeholdry, která jsou podepřena konkrétními evaluačními výsledky.	1-3

Data	Zdroje dat	4	Byly využity kvalitní zdroje dat?	1-3
	Vzorek	5	Existuje detailní popis vzorku - velikost a další charakteristiky?	1-3
		6	Je uvedeno zdůvodnění výběru vzorku?	1-3
	Sběr dat	7	Existuje detailní popis instrumentů, které byly použity ke sběru dat?	1-3
		8	Účastnili se procesu sběru dat expert v daném oboru?	1-3
	Analýza dat	9	Existuje detailní popis procesu analýzy dat?	1-3
		10	Účastnil se procesu analýzy dat expert v daném oboru?	1-3
11	Byly popsány indikátory kvality designu (metod)-validita, reliabilita, relevance? Nebo ekvivalenty pro kvalitativní data -spolehlivost, důvěryhodnost?	1-3		

ZPRACOVÁNÍ A VÝSLEDKY VÝZKUMU

Souběžná analýza zpráv proběhla během března a dubna 2023

→ Průběžné porovnání vyhodnocení

Bodové ohodnocení zpráv / otázek – vysvětlující komentáře

Fáze zpracování a interpretace dat

→ Identifikace nejslabších míst => doporučení, návrh změn zadávání osnovy

Omezení výzkumu

→ Dvě výzkumnice, odlišná praxe, odlišný background

→ Nekompletní podklady – přílohy, vstupní zprávy

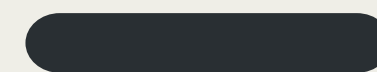
→ Střet zájmů (2 evaluační zprávy - hodnotitelka nehodnotila programy u kterých byla v minulosti v manažerské roli)

Systematické srovnání kvality
evaluačních zpráv, potažmo
samotných evaluací

Umožňuje identifikovat slabé a silné
stránky zaběhnuté praxe

Časově a personálně náročné

Kvalitativní vyhodnocení výsledků -
pečlivě pracovat s tvrzeními a důkazy

PŘÍKLADY VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Otázka	Body
1.	28
2.	38
3.	28
4.	38
5.	34
6.	27
7.	42
8.	38
9.	32
10.	38
11.	30
12.	38
13.	37
14.	42
15.	36

Otázka č.1 *Je evaluovaný problém zasazen do širších teoretických rámců? Reflektuje aktuální výzkumy z daného oboru?*

7x 1b, 3x 2b, 5x 3b => podprůměrné hodnocení, většina zpráv nepracuje s kontextem intervence, prostý popis konkrétního projektu či programu, chybí propojení již s existujícím výzkumem

Otázka č.6 *Je uvedeno zdůvodnění výběru vzorku?*

6x 1b, 6x 2b, 3x 3b => podprůměrné hodnocení, většina zpráv nereflektuje nasycenost vzorku, nedává informace o postupu výběru zkoumaného vzorku a omezení z toho vyplývajících

Další poznatky vzešlé z výzkumu jako „vedlejší produkt“

- Limitující délka zpráv – 25 stran?
- Dostupnost vstupních zpráv?
- Potřebnost některých povinných bodů zpráv? („Předpoklady a rizika projektů“ - často formálním cvičením)

Aktuální fáze

- Dokončení interpretace dat
- Poskytnutí vyhodnocení MZV ke zpětné vazbě => zahrnutí do DP
- Navázání podrobnějšího výzkumu Mgr. Barbory Latečkové v rámci dizertační práce

Děkuji za pozornost

Bc. Dominika Ďuríčková
Diplomová práce
15.6.2023

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova